

5. Український дитячий музичний фольклор у художньому розвитку молодших школярів: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів, напряму підготовки «Початкова освіта». / Автор М. В. Вацьо. – Вінниця, 2015. – 120 с.

6. Ярова М.В. Фольклор у системі музичного виховання учнів молодших класів / М.В. Ярова // Актуальні питання мистецької педагогіки, випуск 4, 2015 – С. 117-122

А.Гаврилюк,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»,
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент І. В. Савчук

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ ВИДИ

Постановка проблеми. Сучасна соціальна ситуація загострила специфічні проблеми, які стоять перед системою освіти в області культивування творчості як масового явища, що пов'язане з глобальною необхідністю підвищення творчого потенціалу суспільства. Саме творча особистість є дійсним творцем історії, колективній творчості людства сучасність зобов'язана усіма досягненнями матеріального та духовного життя суспільства. Щоб забезпечити розвиток суспільства, ми повинні забезпечити розвиток кожної окремої дитини, тобто виховати творчу особистість

На жаль, останнім часом у школярів спостерігається спад інтересу до навчання. Однією з причин такої ситуації є відсутність у діяльності вчителів і учнів елементів творчості, умов для самовираження, обмеженість форм розвитку і використання творчих здібностей. Тому серед численних компонентів навчально-виховного процесу на сучасному етапі одним із суттєвих, на наш погляд, є розвиток творчої активності учнів.

Аналіз попередніх досліджень. Про необхідність стимулювання й розвитку творчих сил і можливостей учнів у навчальному процесі писали відомі українські педагоги Г. Ващенко, А. Волошин, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Д. Богоявленська, Л. Гапоненко, А. Лук, Л. Виготський та ін.

Актуальність даної проблеми вимагає фундаментальних знань з певних категорій щодо розвитку творчої активності учнів. Тому метою статті є аналіз творчої діяльності особистості та її видів.

Виклад основного матеріалу. Ф. Баррон сказав, що “тільки систематично вивчивши креативність, можна її усвідомити та розвивати як ресурс”.

Різні дослідники питання творчості розглядають його в різних аспектах. Так, Д.Б.Богоявленська [4] вважає, що власне творчість починається там, де перестає бути тільки відповіддю, тільки рішенням поставленого завдання. Тобто, там, де самоцінним являється сам процес діяльності, а не лише результат. Саме в цьому виході за межі заданого, в цій здатності до продовження пізнання за рамками вимог заданої ситуації, і криється таємниця вищих форм творчості, здатність бачити в предметі щось нове, таке, чого не бачать інші.

За Гурець Н.Т [10] творчість – це діяльність людини, спрямована не тільки на творення нових за змістом та формою матеріальних та духовних цінностей, як твердить О.О.Борисова [5], але й на розвиток самої особистості. Творчість забезпечується посиленою діяльністю особистості, тобто її цілеспрямованою активністю. Творчість – похідна від інтелекту, заломленого через мотиваційну структуру [3].

Одні дослідники наділяють здатністю творити лише геніїв, інші, і таких більшість, вважають, що творчі здібності можна розвинути [17, 18]. Зустрічаються і такі крайні точки зору, як в П.Торренса [23]: “творчість – природній процес, породжений сильною потребою людини в знятті напруги, яка виникає в ситуації незавершеності або невизначеності”.

Але процес розуміння того, що таке творчість, сам вимагає творчого підходу. У всіх судженнях вчених ми можемо прослідкувати думку, що специфічними властивостями творчого процесу, продукту та особистості є їх оригінальність, слухність, валідність, адекватність завданню. Наприклад, одне з розумінь творчості – незвичайні прояви ординарних процесів [28]. Саме творча діяльність людини робить його істотою, зверненою до майбутнього, творить його та видозмінює своє сьогодні [7].

Для вивчення творчості Д. Богоявленська ввела [3] одиницю її аналізу – **інтелектуальну активність**. Це продовження пізнавальної діяльності, не зумовлене ні практичними потребами, ні зовнішньою чи суб’єктивною негативною оцінкою роботи. Вчена виділяє декілька рівнів інтелектуальної активності. Якщо навіть при найдобросовісній та енергійній роботі досліджуваний залишається в рамках способу дії, встановленого спочатку, то це показник **пасивного рівня** – безініціативне прийняття того, що задане ззовні. Ще однією відмінною рисою пасивного рівня є нетерпляча потреба в нових враженнях, коли виникає звикання до старих; в цьому розпізнається незрілість думки, поверхневність. Для людини ж з **найвищим рівнем** творчої активності – **креативним** емпірично знайдена закономірність стає не кінцевим пунктом розумового процесу, а проблемою – самостійною метою дослідження. Другим рівнем інтелектуальної активності є евристичний.

Б.І.Коротяєв [13] теж виділяє три рівні творчої активності: низький, середній та високий.

Одним з головних завдань загальноосвітньої школи є виховання мислячої, творчо активної людини. Психологами доведено, що ступінь удосконалення чуттєвого пізнання залежить не стільки від розвитку органів чуттів, скільки від ступеня розвитку мислення [21]. На жаль, сучасне навчання розвиває в дітях найчастіше лише один бік – виконавчі здібності, а більш складний та важливий бік – творчі здібності людини залишаються на волю випадку і більшою мірою залишаються на дуже низькому рівні. Якщо ж суспільство надає перевагу покірним виконавцям, що вміють тільки ретельно повторити готове, завчене то це негативно впливає на подальший суспільний розвиток. Творча діяльність, як більш складна, під силу лише людині, виконавча ж може бути перекладена і на тварин, і на машини.

Недемократична позиція вчителя, вихованого соціальною реальністю, домінує в педагогічній практиці, що призводить до недовключення педагога в живе безпосереднє спілкування з учнем, піднімає бар'єр недовіри, нерозуміння, і, відповідно, відчуження. Ще Ейнштейн говорив: “По суті майже чудо, що сучасне навчання не зовсім задушило святу допитливість”[25]. Вчитель повинен відмовитись від прагнення “формуванню особистість” учня, так як це означає одну з форм педагогічного насилля. Вчитель не робить вибір за учня, надає йому можливість вибору різних способів поведінки, спілкування, взагалі засвоєння соціального досвіду. Інакше замість того, щоб пом'якшити негативний вплив соціально-психологічного контексту на дитину, вчитель ще більше його посилює. Найважливіша функція педагога в тому, щоб допомогти учневі своєчасно осмислити надбаний досвід, адже основне завдання вчителя – знизити психологічне навантаження в процесі навчання, адже саме воно небезпечне, а не обсяг інформації [3, 24]. При вмілій методиці та правильно вибраній позиції педагога акт спільного осмислення стає актом співробітництва, співтворчості, адже сама природа творчості суперечить прямому управлінню цим процесом.

Природа щедро наділила кожную дитину можливостями розвиватися, і потрібно лише знайти шляхи реалізації цих можливостей, і тоді кожен школяр зможе піднятися на найбільші висоти творчої активності.

Творчість – це нормальний та постійний супутник дитячого розвитку. Генетики стверджують: духовний розвиток не записується в генах. Геніальність – це не відхилення, це оголення природних можливостей. Пізнавши природні закономірності появи алмазів в природі, люди навчилися їх виготовляти штучно. Проникнувши в одну з великих таємниць природи – таємницю виникнення та розвитку творчих здібностей, – люди навчаться “вирощувати” таланти.

Не можна погодитися з теоріями, в яких здатність до творчості розглядають як наявність вродженого інтелекту. Людина не народжується творчо мислячою від природи, цю творчу активність треба розвивати, [12,31] створюючи певні умови, навіть у випадку відсутності часткових задатків, які компенсуються за рахунок розвитку інших, споріднених [11]. Н.А.Лук [15] з цього приводу резонно відзначає: “Творчо мислить той, хто хоче творчо мислити”. Психічні якості не “дозрівають”, а складаються залежно від умов, у яких дитина живе та виховується [6]. У всі куточки шкільного життя: в поведінку, відносини, режим та ритми діяльності, зміст, форми і методи виховання та навчання, у справи повинен ввійти дух творчого начала, а не тільки в сфері пізнавальної діяльності.

Для формування творчої активності потрібно підштовхувати дітей до рішення, а не вирішувати за них. Творче мислення починає працювати в кожній і будь-якої нормальної людини, коли у житті, на практиці виникають певні труднощі, перепони, що виступають у вигляді більш чи менш складних задач, які збуджують дитячий розум, примушують мислити, шукати і знаходити відповідні рішення [20]. Проблеми формують творчу активність та творчість. Істота, яка є цілком пристосованою до оточуючого світу, не могла б нічого бажати, ні до чого прагнути, і, звичайно, нічого не могла б творити [7,18].

До числа умов, які сприяють творчій активності, відноситься комплекс, який починається з створення особливостей ситуації, що сприяє інтуїтивному розумінню ідеї розв'язання творчої проблеми, і закінчується вихованням необхідних здібностей, створенням творчого клімату, якостей особистості творця [19], адже створення нового творчого продукту багато в чому залежить від особистості творця та сили його внутрішньої мотивації. Щодо останнього, то вже давно в літературі точаться суперечки: “Якими саме якостями повинна володіти активна творча особистість?”. Найгарячіша дискусія ведеться навколо питання, чи можна ототожнювати творчість з інтелектом. Цікавим є те, що інтелектуальні здібності – не обов'язкова складова творчих здібностей чи творчої активності [28,3,19]. Кореляція складає або 0 [28], або є навіть від'ємною [3] (висока компетентність не дозволяє вирватися за рамки існуючих стереотипів). Люди з рівнем інтелекту вище середнього часто мають бідну конкретну уяву або не мають її зовсім. Підтвердження цьому знаходимо і в історії [28]. З цього приводу Савенков А.І. [23] наводить дуже образний приклад: ЕОМ має потужний інтелект, але перед нею неможливо поставити навіть найелементарніші творчі завдання. Дослідник намагається пояснити цю особливість так: люди, по своїй суті менш здібні, але цілеспрямовано вирішуючи власне, особистісно значуще завдання, виявляються більш продуктивними, ніж більш обдаровані, але менш зацікавлені. Тим більше, установка на результат, що існує в традиційній школі визначає систему заохочень та формує тим самим ціннісну орієнтацію, яка нерідко негативно відображається на прагненні дітей до дослідницького пошуку. Домінування орієнтації на оцінку, на успіх призводить до того, що власне пізнавальна діяльність стає лише засобом досягнення інших цілей, в результаті чого її зміст вихолощується та збіднюється. Ставлення до пізнавальної діяльності як до самостійної цінності, високо значущої для індивіда, забезпечує високий рівень творчої активності. Якщо для людини “мета творчості – самовіддача, а не галас, не успіх”, тоді стає можливим такий розвиток творчої думки, який веде до проникнення в глибинні шари дій. Якщо самоцінним є сам процес діяльності, то в цьому випадку він не обривається, він розвивається. “Треба шукати не тих, хто знає більше, а тих, хто знає краще” (М.Монтень). Мабуть, це також одна з причин, чому дослідники наполягають на тому, що творчість – якась більш складна своєрідність психіки, ніж інтелект. Д.Б.Богоявленська [3] взагалі закликає позбутися “іга” знань, її девіз – “Творчість проти знань”. Цей постулат вчена довела експериментально. Хоча стосовно цього питання існують суперечливі судження. Так, Є.В.Ільєнков зауважує, що неможливо формувати зразу “найвищі” поверхи духовної організації, якщо не постаратися закласти міцний фундамент елементарних здібностей. К.А.Торшина [28] взагалі категорична в цьому питанні. Вона стверджує, що немає осіб з низьким інтелектом, але високою творчою активністю. Але навіть високі показники креативності – ще не гарантія великих творчих досягнень в подальшому, а лише свідчення значної ймовірності їх появи. В.Ф.Паламарчук. [18] свідчить, що творчі здібності – вищий рівень розвитку інтелектуальних здібностей [27].

Без відтворної діяльності не може бути ніякої творчості. Творча діяльність уяви знаходиться в прямій залежності від багатства та різноманітності попереднього досвіду людини, тому що цей досвід являє собою матеріал, з якого створюються будови фантазії [7]. Після моменту накопичення досвіду починається, як говорить Рібо [7], період назрівання або висиджування. Цю думку підтримують І.Я.Лернер [2], Б.Ф. Шацкий [5], Є.В.Анохін [1]. Г.В.Локарева і Є.Ф.Трунова [14] відзначають, що у процесі формування здібностей, останні проходять в своєму розвитку два рівні: репродуктивний та творчий. З цього приводу корисно згадати вислів П.І.Чайковського: “Натхнення не любить навідувати ледарів” [9]. Богоявленська підходить до цього питання більш радикально: людина навчена може досягти більших успіхів, ніж здібна, але в силу обставин погано вивчена [4]. Тому неправі ті, хто стверджує, що дитина має ширшу уяву. Дитина може уявити собі значно менше, ніж доросла людина, але дитина більше довіряє продуктам своєї уяви та менше їх контролює. Те, що дитина бачить і чує, є першими опорними точками для його майбутньої творчої активності. Вона накопичує матеріал, з якого з часом буде будувати його фантазія. Далі відбувається дуже складний процес переробки цього матеріалу [7]. Психологами доведено, що ступінь удосконалення чуттєвого пізнання залежить не так від розвитку органів чуттів, як від ступеня розвитку мислення. Радикальною в цьому питанні є точка зору Б.М.Теплова [3] та Д.Б.Богоявленської [4]: всебічно розвинута особистість повинна бути розвинута не тільки пізнавально-інтелектуально, але й морально-естетично, бути духовно багатою і творчо окриленою. “Особистість знаного музиканта не вичерпується власне “музичними” властивостями. Великим музикантом може бути тільки людина з високим духовно-інтелектуальним та емоційним змістом. Можна вражати глядачів не технікою, віртуозністю, а змістовністю та глибиною виконання. Інтелектуальність та багатство світосприйняття перетворюють виконавця в музиканта-віртуоза. В.О.Сухомлинський [26] справедливо вважав, що в навчанні та вихованні “на першому місці мають стояти не заучування, а думка, пізнання предметів, явищ навколишнього світу”.

Багато дослідників цього питання наголошують, що мотивація повинна бути не егоїстична [23,29,3]. Основні мотиви – мотиви власного росту, власного удосконалення [24]. Серед визначальних якостей творчої особистості називають навіть такі, як незбалансованість розвитку [23], порушення уваги [28], імпульсивність, почуття гумору, нерівномірність в засвоєнні окремих дисциплін [15], величезна вразливість, дар передбачення [19], надмірна дратівливість або індиферентність [9], не враховуючи таких рис, як спрямованість до інтелектуального успіху [3], допитливий розум (творча людина у розв’язанні проблеми розглядає її в широкому аспекті) [22], рішучість, незадоволеність досягнутим [8], готовність до ризику, незалежність судження, цікавість до пізнання, критичний погляд на усталене, легкість асоціювання, розкутість мислення [15], вміння особистості самостійно переносити раніше відомі знання та вміння в зовсім нову ситуацію [2],

напруженість уваги, фантазія [19], самостійність у пошуку та виборі можливих варіантів шляху до мети [13], спостережливість, вміння аналізувати, комбінувати, співставляти, знаходити зв'язки та залежності, закономірності [17], переборювання звичного погляду на предмет та стереотипи дії [21]. В процесі творчого мислення потрібна здатність відірватися від логічного розгляду фактів, щоб поєднати елементи думки в нові системи [15].

Висновки. Одним з головних завдань загальноосвітньої школи є виховання мислячої, творчо активної людини. Формувати творчу активність треба, орієнтуючись на індивідуально-психологічні особливості учнів та психологічну готовність педагога до реалізації методів роботи з обдарованими дітьми. Вибір методів творчої роботи залежить від віку учнів, їхнього розвитку, інтересів, характеру. Але максимальний позитивний ефект виховання можна досягнути лише тоді, коли “вектори” учительського, батьківського, суспільного (всі види середовища, масові засоби комунікації) виховання співпадають за напрямками та є творчими по суті, за формами і характером поставлених цілей.

Література

1. Анохин Е.В. Формирование творческих способностей школьников в процессе коллективной познавательной деятельности / Е.В. Анохин // Педагогіка і методика навчання і виховання. Проблеми розвитку творчої особистості : Збірник наукових праць Сумського пед. інституту ім. А.С.Макаренка. – Суми: Видавничо-виробниче підприємство “Мрія –1” ЛТД, 1997. – 272 с.
2. Берека В. Роль позашкільних закладів у формуванні творчої особистості / В. Берека // Педагогічний вісник. – 1997. - №2. – С. 6-7.
3. Богоявленская Д.Б. Пути к творчеству / Д.Б. Богоявленская. – М.: Знание, 1981. – 96 с.
4. Богоявленская Д.Б. “Субъект деятельности” в проблематике творчества / Д.Б. Богоявленская // Вопросы психологии. – 1999. - №2.- С.35-41.
5. Борисова С.Е. Деловая игра как метод социально-психологического тренинга / С.Е. Борисова // Вопросы психологии. – 1999. - №4. – С.51-57.
6. Вербицкий А.А. Игровые формы контекстного обучения / А.А. Вербицкий. – М.: Знание, 1983. – 96 с.
7. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л.С. Выготский. - СПб: СОЮЗ, 1997. - 96с.
8. Гапоненко Л.А. Психологические аспекты развития творческой личности будущего учителя / Л.А. Гапоненко // Формирование активной, творческой личности в учебном процессе школы и вуза / Под. ред. В.К.Буряка, Л.В.Кондрашовой. – Кривой Рог:КрГПИ, 1996. - С.90-99.
9. Горшкова Е.Г. Роль классного руководителя в развитии творческой личности школьника / Е.Г. Горшкова //Формування творчої особистості: проблеми і суперечності: Зб. наук. праць – Запоріжжя, 1995 – С. 22-25.
10. Гурець Н.Т. Педагогічні умови розвитку творчої активності молодших школярів у гуртковій роботі: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук /

Н.Т. Гурець. - Харківський держ. пед.університет ім. Г.С.Сковороди – Харків, 1994. - 25 с.

11. Зинченко В.П. Общие вопросы развития творческих способностей студентов на занятиях по рисунку / В.П. Зинченко // Развитие творческих способностей студентов и школьников на занятиях изобразительным искусством: Межвузовский сборник научных трудов - Ростов-на-Дону, 1986 – С.32-39

12. Коротяев Б.И. Учение – процесс творческий: Кн. для учителя (Из опыта работы); 2-е изд., доп. и испр. / Б.И. Коротяев – М.:Просвещение, 1989. – 159 с.

13. Левадна Й. Формування творчої особистості засобами предмета Й. Левадна // Педагогічний вісник. – 1999. - №2.- С.7-9

14. Локарева Г.В. Воображение как элемент в развитии творческих способностей / Г.В. Локарева, Е.Ф. Трунова // Формування творчої особистості : проблеми і суперечності: Зб. наук. праць – Запоріжжя, 1995. – С. 93-99

15. Лук А.Н. Психология творчества / А.Н. Лук. - М.: Наука, 1978. - 128 с.

16. Моляко В.А. Творческая одарённость и воспитание творческой личности / В.А. – К.: Знание, 1991. – 216с.

17. Никитин Б.П. Ступеньки творчества или развивающие игры / Б.П. Никитин. – М.,1990. - 158 с., ил.

18. Паламарчук В.Ф. Як виростити інтелектуала?: Посіб. для вчителів / В.Ф. Паламарчук. – К.: Знання, 1999. – 112 с.

19. Пономарёв Я.А. Психология творчества и педагогика / Я.А. Пономарев. - М.: Педагогика, 1976.

20. Пустовіт Г. Дослідницька робота з екології як засіб формування творчих здібностей учнів / Г. Пустовит // Педагогічний вісник. – 1997. - №3. – С.28-29

21. Развитие творческой активности школьников / Под ред. А.М.Матюшкина. – М.: Педагогика, 1991. – 160 с.:ил.

22. Романенко В.И. Формирование учебно-творческой активности слушателей подготовительных отделений художественно-графического факультета / В.И. Романенко // Развитие творческих способностей студентов и школьников на занятиях изобразительным искусством: Межвузовский сборник научных трудов. - Ростов-на-Дону, 1986– С.109-114.

23. Савенков А.И. Основные подходы к разработке концепции одарённости / А.И. Савенков // Педагогика.– 1998. - №3.- С.24-29

24. Сафонова О.М. Навчає гра / О.М. Сафонова // Школа життєтворчості особистості : Науково-метод. збірник.- УСДОК,1995.- С. 144-148

25. Творчі можливості учнів та оцінка рівня їх сформованості : Метод. рекомендації / Укл. С.О.Сисоева, Р.Х.Вайнола. - К.: УСДО,1993. - 20 с.

26. Терещенко І.І. Творчість та педагогіка завжди разом / І.І. Терещенко // Педагогічна Сумщина. – 1998. - №1 – С.10-11.

27. Торшина К.А. Современные исследования проблемы креативности в зарубежной психологии / К.А. // Вопросы психологии. – 1998. - №4. – С.123-133.

28. Цукерман Г.А. Обучение, творчество и понимание как синонимы / Г.А. Цукерман // Вопросы психологии. – 1999. - №2. – С.110-113.

29. Ямницький В.М. Вплив емоціогенних ситуацій на творчу діяльність учнів / В.М. Ямницький // Розвиток творчої особистості в системі безперервної освіти: Зб. наук. пр. – Запоріжжя, 1995. – С.84-86

Т. Глінська,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, ст. викладач О.А.Шикирінська

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Гра як важливий засіб естетичного виховання молодших школярів сприяє розвитку творчих здібностей та всебічного розвитку дитини. У теорії та практиці виховання досить довго панував вузько дидактичний підхід до гри як до вільної діяльності дитини, яка розвивається за її власною ініціативою; роль педагога обмежувалася лише створенням умов для гри та забезпеченням ігровим матеріалом. Нині майстерність учителя полягає у прагненні впроваджувати в освітній процес педагогічні технології, зокрема й в уроки музичного мистецтва, адже музика є одним із наймогутніших засобів виховання.

Сьогодні педагоги обирають найбільш перспективні педагогічні технології на уроках музичного мистецтва, зокрема ігрові, які забезпечують комфортні умови розвитку дитини молодшого шкільного віку, сприяють всебічній реалізації її природного потенціалу, розвитку творчої особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення [3, с. 10].

Аналіз попередніх досліджень. Проблемам музичного виховання дітей молодшого шкільного віку присвячені дослідження вітчизняних та зарубіжних педагогів-музикантів (Е.Абдулін, О.Апраксіна, Б.Асаф'єв, Н.Ветлугіна, Н.Гродзенська, Жак Еміль Далькроз, Д.Кабалевський, М.Леонтович, М.Лисенко, О.Лобова, С.Людкевич, Л.Масол, Г. Падалка, К.Орф, Е.Печерська, О.Ростовський, О.Рудницька, В.Шацька, С.Шацький, Б.Яворський та ін.). Підкреслюючи провідне значення гри у виникненні й розвитку культури, нідерландський історик культури ХХст. Й. Хейзінга дослідив, що великі архетипічні види людської діяльності від самого початку вже пройняті грою. Поети ХVІІстоліття (період становлення великого світового театру) порівнювали світ зі сценою, на якій кожен грає свою роль. Порівнюючи дитячу гру, гру спортсменів, гру акторів, Й. Хейзінга доходить висновку, що ігровий характер може бути притаманний найемоційнішим видам діяльності, якою безперечно є музична діяльність [5]. Сучасна педагогіка шукає ефективні засоби дидактичного поєднання гри та мистецтва. Ігрову діяльність школярів досліджує низка вітчизняних дослідників: В.Абрамян, Н.Кудикіна, Т.Коваленко, І.Зязюн, Л.Лимаренко, Л.Масол, О.Савченко, С.Соломаха та ін. Створюється навіть нова галузь художньої та загальної освіти — драмогерменевтика